

Södra halvklotets jägare

Den rovlevande sjöleoparden

Med sin slanka kropp med fläckar som en leopard, sitt sätt att sträcka på halsen på ett nästan reptilliknande sätt, med sin gapande mun och sin vana att söka sitt byte bland pingviner och andra sälar har sjöleoparden fått rykte om sig att vara ondskefull. Det finns till och med historier om upptäcktsresande som skulle ha anfallits av sjöleoparder på isen. Färiska undersökningar har visat att detta rykte är betydligt överdrivet.

Sjöleoparden är egendomligt byggd, på en gång både grovhuggen och reptilsmidig .

Sjöleoparden, den största av de antarktiska sälarna, är den enda säl som regelmässigt jagar varmblodiga djur. I hela dess cirkumpolära utbredning associerar man vanligtvis sjöleoparden med packisranden, men den går ofta upp på öar i närheten av fastlandet under sommaren när isen smält undan, och på subantarktiska öar under vintern när istäcket är som störst.

Sjöleoparden lever i stort sett ensam.

Den äter vad den kan komma över, och dieten spänner över ett brett register: krill (37 procent), fisk (13 procent), tioarmad

bläckfisk (8 procent), pingviner (25 procent), andra sjöfåglar (3 procent) och sälar (8 procent). Den är en aktiv predator endast då den befinner sig i vattnet. På land är den ganska ovig och definitivt inget hot mot en människa, om man inte kommer alltför nära.

Fördelningen av större och mindre bytesdjur i dieten varierar otvivelaktigt med den regionala och årstidsbundna tillgången och med sjöleopardens ålder. Till en början är unga sjöleoparder huvudsakligen beroende av krill som föda. På vilket sätt sjöleoparder äter krill är inte känt, men de söker troligen upp täta krillstim och fyller munnen med vatten som sedan silas ut mellan de täta raderna av sinnrikt utformade premolarer och molarer.

Det är endast de större och äldre sjöleoparderna som tar större bytesdjur. Även om jakten på pingviner vid deras kolonier är uppseendeväckande, sker den endast vid vissa årstider och tycks vara en specialitet för ett fåtal sälar. Just dessa individer har alltså annorlunda födovänor än den stora mängden av sjöleoparder som finns spridd i packisen. Simmande pingviners rörlighet gör att de är mycket svårångade.

Sjöleopardens imponerande gap klarar otvivelaktigt ganska stora bytesdjur, Lex. andra sälar. Tändernas tuggytor är dock ganska lika krabbätarsälens, ett av sjöleopardens bytesdjur.

En sjöleopard som jagar pingviner angriper underifrån, helst överraskande. I närheten av pingvinkolonier brukar sälarna därför hellre avpatrullera de djupare vattnen närmast stranden, där pingvinerna är mera sårbara för denna taktik, än de långsluttande, grunda sandstränderna. Efter det att en pingvin har fångats kan en säl ha problem med att döda och äta upp den. Pingvinerna lyckas ofta fly, även om sälarna ibland kan "leka" med sitt byte som en katt med en mus. En sjöleopard kan inte svälja en vuxen pingvin hel, utan den sliter loss köttstycken genom att skaka bytet våldsamt. Så snart huden slitits upp brukar sälarna äta köttet men lämna fötter, huvud och skelett. En hel del fjädrar sväljs dock tillsammans med köttet.

Sjöleoparden är unik bland sälarna genom att den regelbundet äter andra sälar. Ingen har ännu sett en sjöleopard angripa en annan säl, men den stora frekvensen krabbätarsäl (55 procent) med ärr efter tänder, jämte det konstaterat stora antalet sjöleoparder tagna i packisen, vars magar innehållit rester av sälar, tyder på att säl är ett tämligen vanligt bytesdjur för sjöleopard. Majoriteten av sälar som angrips är unga djur, men vuxna djur med färskare ärr vittnar om att alla åldersklasser riskerar att bli jagade. Förutom krabbätarsäl förekommer weddellsäl och ungar av sjöelefant, pälssäl och sannolikt även av Ross säl bland sjöleopardernas bytesdjur. Till skillnad från andra öronlösa sälar (men i likhet med öronsälarna) har sjöleoparden långa framlabbar som ger den en fördel när det gäller hastighet och manövreringsförmåga i vattnet och på land.

De karakteristiska ärrarna på krabbätarsälarna som vittnar om angrepp från sjöleopard utgörs av djupa skårer, upp till 30 cm långa, som löper tvärs över kroppen. Tidigare trodde man att dessa skador förorsakats av späckhuggare, men man vet nu att de uppstår till följd även rullande undanmanövrer som ofta ger krabbätarsälarna möjlighet att undkomma en sjöleopard. När en sjöleopard fångat en säl äter den endast späcket och den vidhängande huden.

Predator och bytesdjur i vila. På land är sjöleoparden för klumpig för att kunna fånga en pingvin. Därför kan de två arterna till synes fredligt vila tillsammans på ett isflak.